

ОСНОВНІ ЗАСАДИ НЕСУМІСНОСТІ МАНДАТА ЧЛЕНА ПАРЛАМЕНТУ З ІНШИМИ ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

На основі досягнень науки конституційного права, аналізу широкого кола нормативно-правових актів і відповідної практики державного будівництва здійснено порівняльно-правове дослідження проблем несумісності мандата депутатів парламенту з іншими видами діяльності в контексті державотворчих процесів як України, так і інших країн. Зокрема, досліджуються дія принципу несумісності і розповсюдження її на певні професії та види діяльності приватного характеру, а також розв'язання цієї проблеми в нашій державі вбачається у кардинальній зміні підходу до сумісництва депутатської та підприємницької діяльності шляхом внесення доповнень у законодавство щодо дозволу такого сумісництва.

Постановка проблеми полягає в тому, що політичні процеси в сучасному світі змусили науковців визнати, що набуває поширення тенденція до розуміння демократизації як нескінченно процесу поглиблення, утвердження та підтримання стабільності існування демократичних інститутів. Становлення України, як незалежної, демократичної правової держави супроводжується кардинальною модифікацією політичної системи України. Суттєвих змін за даних умов зазнали й конституційні засади організації парламенту та діяльності його депутатів. Сьогодні на порядку денному гостро стоїть проблема несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності, зокрема малодослідженими залишаються питання законодавчої заборони та фактичної сумісності депутатського мандата з підприємницькою діяльністю, поєднання депутатства з деякими видами творчої діяльності, що і зумовлює важливість дослідження окресленої проблематики.

Ступінь наукової розробки проблеми полягає в тому, що серед вітчизняних науковців, які досліджували основні аспекти правового статусу народних депутатів України, несумісності депутатського мандата, характер депутатського мандата та ін., слід назвати: Ю.М. Бисага, Ю.П. Битяк, А.З.Георгіца, А. Григоренко, Н.Г. Григоруку, В.П. Колісник, М.П. Орхіз, В.Ф.Погорілко, О.І. Радченко, А.О. Селиванов, В.Я. Тацій, Ю.М. Тодика, О.Ю. Фрицький, М.В. Цвік, В.М. Шаповал, та ін. Проте складність і багатоаспектність названих проблем зумовлює той факт, що вони продовжують зберігати актуальність для сучасної політико-правової науки і практики.

Мета статті полягає в тому, щоб на основі новітніх досягнень конституційної науки і практики, вітчизняного та зарубіжного досвіду провести порівняльно-правовий аналіз основних за-

сад несумісності депутатського мандата члена парламенту з іншими видами діяльності.

Виклад основного матеріалу. Здійснення своїх повноважень народним депутатом на постійній основі означає, що відповідна діяльність на весь період мандата має бути, по суті, головним видом їх професійної діяльності. Принцип несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності, означає певні обмеження парламентарія щодо обіймання деяких посад на час виконання ними своїх представницьких функцій закріплений [1, с. 97] у ст. 78 Конституції України [2], деталізується у ст. 3 Закону України «Про статус народного депутата України» [3]. Народний депутат не має права: 1) бути членом Кабінету Міністрів України, керівником центрального органу виконавчої влади; 2) мати інший представницький мандат чи одночасно бути на державній службі; 3) обіймати посаду міського, сільського, селищного голови; 4) займатися будь-якою, крім депутатської, оплачуваною роботою, за винятком викладацької, наукової та творчої діяльності, а також медичної практики у вільний від виконання обов'язків народного депутата час; 5) залучатись як експерт органами досудового слідства, прокуратури, суду, а також займатися адвокатською діяльністю; 6) входити до складу керівництва, правління чи ради підприємства, установи, організації, що має на меті одержання прибутку. Як бачимо, принцип несумісності є однією з основних форм захисту незалежності парламентського мандата і знаходить своє втілення у забороні для депутата поєднувати свій мандат з деякими іншими функціями.

Теоретично ця заборона обґрунтовується необхідністю забезпечити на практиці реалізацію принципу розподілу влад, захистити парламентарія від можливого тиску на нього з боку різних органів і посадових осіб, які домагаються того,

щоб він зайняв бажану їм позицію, а також захистити парламентарія від спокус і дозволити йому повністю присвятити себе виконанню своєї функції [4, с. 139-140].

У світовій конституційній доктрині існують два підходи до застосування принципу несумісності. В одних державах установили мінімальні обмеження на сумісництво депутатських повноважень з будь-якими іншими видами діяльності, з певними винятками. Так, Основний закон ФРН установлює край обмежену кількість заборон на сумісництво депутатських повноважень з іншою діяльністю. Депутатами Бундестагу не можуть бути Федеральний президент, член Бундесрату, суддя Федерального Конституційного Суду, Уповноважений Бундестагу з питань оборони, Уповноважений з охорони відомостей, що не підлягають розголошенню, чиновники Рахункової палати, члени Комітету експертів із дослідження загальноекономічного розвитку. Однак одночасне членство в Бундестазі і парламенті землі з конституційно-правового погляду не виключається, хоча через пов'язане з цим подвійне навантаження проблема знімається сама собою. При цьому, допускаючи сумісництво депутатського мандата з позапарламентською професійною діяльністю, регламентні норми встановлюють певний контроль над нею, вимагаючи від депутатів офіційного (письмового) повідомлення голові Бундестагу про таку діяльність [5, с. 166]. Такий же підхід до принципу несумісності, зазвичай, визнається парламентарними режимами, основною особливістю яких є найтісніше співробітництво між законодавчою і виконавчою владами. Тут зайняття тієї чи іншої посади одночасно не тільки дозволено, але й вважається безумовно бажаним з погляду зміцнення зв'язків між парламентом і урядом. Наприклад у Албанії, відповідно до п. 2 ст. 70 Конституції Республіки Албанія, депутати не можуть виконувати одночасно ніякі інші державні обов'язки, крім члена Ради міністрів. Інші випадки неможливості суміщення визначаються законом [7, с. 113]. У Великобританії принцип несумісності депутатського мандату з перебуванням на певних посадах закріплені законодавчо. Закон «Про дискваліфікацію депутатів Палати громад» 1975 р. (із наступними доповненнями) містить спеціальні переліки посад, несумісних із статусом депутата. До них віднесені: професійні судді, цивільні службовці, особи, які знаходяться на дипломатичній службі, службовці Збройних Сил, що знаходяться на дійсній службі та ін. [8, с. 24-25]. Прихильники парламентарної системи побоюються, що несуміс-

ність ставить у скрутне становище співробітництво між виконавчою і законодавчою владами, роз'єднуючи представників нації та уряду.

Проте це побоювання, на наш погляд, не підкріплюється реаліями сьогодення. Ми погоджуємося з думкою С.А. Авак'яна, який писав: «У нормально функціонуючій парламентсько-урядовій системі контактів просто немає необхідності з подібною сумісністю посад. Відомо, що член Уряду обов'язково отримує слово при обговоренні в парламенті законопроекту або іншої проблеми. Але виступає у своїй природній якості члена Уряду. У свою чергу, отримавши законопроект, парламент його комітети вправі повідомити свою думку Уряду та просити врахувати її при доопрацюванні акта. Такі ділові взаємовідносини важливіші, ніж можливості «взаємопроникнення» до складу один одного... Крім того, з формуванням сильних парламентських фракцій передбачається їх вплив на склад Уряду. Багато членів Кабінету будуть «кореспондуючими» особами становищу відповідних груп у парламенті. Зустрічі також таких діячів у штабах своїх партій та блоків, взаємне коригування акцій в Парламенті та Уряді – є звичайною справою у практиці багатьох країн. І це... також може дати більший результат, ніж суміщення постів члена Уряду і депутата...» [9, с. 12].

Зовсім інший підхід використовується в державах з президентською та змішаною республіканською формами правління. У Франції правило несумісності посад застосовується надзвичайно широко. Воно розповсюджується буквально на всі невиборні посади на державній службі. Французький Виборчий кодекс установлює низку несумісностей. Зокрема, не допускається суміщення, як правило, більше двох виборних мандатів, не можна бути одночасно депутатом Національних зборів і сенатором, депутатом і заступником депутата або сенатором, членом економічної та соціальної ради, членом урядової ради заморської території, державним службовцем (крім професорів-керівників кафедр або наукових досліджень, священнослужителів і представників уряду в управлінні культовими установами в трьох департаментах) і т.д. [10, с. 90-94].

В Україні був сприйнятий також останній підхід. Укладачі Конституції України 1996 р., а згодом і законодавці обрали шлях максимізації кількості несумісних посад і видів діяльності. З погляду створення умов для підвищення депутатського професіоналізму це можна тільки вітати.

Зазвичай, у світовій практиці депутатам парламенту дозволяється бути виборним пред-

ставником органів місцевого управління. Народний депутат України, навпаки, не може мати іншого представницького мандата та обіймати посаду міського, сільського, селищного голови (ст. 3 Закону України «Про статус народного депутата України»). Інший підхід є несприйнятним в умовах відокремлення місцевого самоврядування від державної влади (статті 6 і 7 Конституції).

Для нашої держави донедавна актуальним було питання про те, чи мають право члени парламенту бути міністрами. На наш погляд, це питання виходить за межі проблеми несумісності посад і породжує проблеми конституційного характеру, які зачіпають саму сутність існуючого в країні режиму. Саме таке трактування впливає, зокрема, зі змісту Рішення Конституційного Суду України у справі щодо несумісності посад народного депутата України і члена Кабінету Міністрів України від 4 липня 2002 р. [12, с. 115]. На основі системного аналізу Конституції України Конституційний Суд України дійшов висновку, що Основний Закон не передбачає поєднання мандата народного депутата України зі службовою діяльністю членів Кабінету Міністрів України незалежно від того, чи віднесено їх посади до категорії державних службовців. Конституційний Суд України вирішив, що народний депутат України не має права бути членом Кабінету Міністрів України, керівником центрального органу виконавчої влади. Суд також підтвердив, що повноваження народного депутата України припиняються достроково у разі порушення вимог ч.1 ст. 3 Закону України «Про статус народного депутата України». Крім того, ч. 4 ст. 103 Конституції України виключає сумісність мандата народного депутата України і поста (мандата) Президента України.

Незалежно від того підходу, який обрала будь-яка держава, все ж не варто забувати, що несумісність посад парламентарія і члена Уряду, з одного боку, сприяє незалежності Парламенту, а з іншого, – забезпечує і незалежність Уряду. У такому випадку не відбувається роздвоєння ні депутата, ні члена Уряду, неминучого при сумісництві постів (посад).

Дія принципу несумісності в ряді держав розповсюджена і на певні професії та види діяльності приватного характеру. Немає сумніву, що це зроблено для того, щоб захистити незалежність членів парламенту від впливу фінансових і економічних факторів, а також завадити їм одержати вигоду з членства в парламенті при здійсненні своєї професійної діяльності. Центральною, на наш погляд, є проблема сумісництва депутатської діяльності з підприємництвом. При-

чому ця проблема практично торкається майже всіх держав світу.

У Франції, наприклад, законодавство передбачає несумісність парламентського мандата з деякими приватними функціями. Тут принципом слугує сумісність мандата члена парламенту з приватнопідприємницькою діяльністю. Але з цього принципу іноді робляться винятки, кількість яких зростає – все більше ситуацій оголошується несумісними. При цьому французькі автори пояснюють принцип суміщення публічних функцій з приватними, нестачею компетентних кадрів: послідовна заборона призвела би до обрання до парламенту лише професійних політиків і ледацюг, а ініціативні представники опинилися осторонь. Законодавство, що складалося протягом тривалого періоду, і встановлена ним заборона на суміщення парламентського мандата з приватними професіями сьогодні одне з найбільш розповсюджених у західних державах. У тій же Франції в V Республіці Ордонанс від 24 жовтня 1958 р. (змінений органічними законами від 29 грудня 1961 р. і 24 січня 1972 р.) визначив діючий дотепер режим і коло несумісних із парламентським мандатом функцій і професій (вони склали ст. 146-153 Виборчого кодексу) у приватних компаніях, у товариствах, пов'язаних з державою. Первісно були проголошені несумісні з парламентським мандатом функції керівників (голів адміністративних рад, президентів, членів дирекцій) у трьох категоріях приватних підприємств: у тих, що користуються підтримкою держави або публічних підприємств, у фінансових товариствах збереження і кредитування; у товариствах, діючих під контролем місцевого колективу або публічного підприємства. Органічний закон 24 січня 1972 р. включив у перелік приватних функцій, несумісних з парламентським мандатом, заборону парламентаріям, здійснюючих несумісні професії, реалізувати певні акти. Наприклад, парламентарії-адвокати не можуть провадити справи про злочини проти держави, справи публічних або пов'язаних із державою підприємств і деякі інші. Парламентарії-керівники органів преси повинні мати спів-директора, який не користується імунітетом, тощо. Відповідно до цього Закону, сам парламентарій повинен проінформувати бюро палати у 15-денний строк після свого вступу на посаду про наміри продовжити свою попередню професійну діяльність. Якщо виникають сумніви про можливість сумісництва, то остаточне рішення приймає Конституційна рада у разі звернення до неї бюро палати, міністра юстиції або зацікавленого парламентарія [10, с. 93-94].

На відміну від французького законодавства питання про сумісництво депутатської та підприємницької діяльності спостерігається у парламентській практиці Великобританії. Тут лише небагато його членів залишають свою основну роботу або професійну діяльність, а більшість зберігає роботу за сумісництвом. Парламентарі підтримують тісні зв'язки з групами тиску і лобістськими організаціями. Правила парламенту не виключають таких зв'язків і не забороняють депутату взяти участь у голосуванні з будь-яких питань порядку денного. Однак депутат зобов'язаний повідомити палату або комітету про свій грошовий інтерес, який торкається справи, що розглядається. Підкуп члена парламенту у зв'язку з його діяльністю в палаті вважається порушенням парламентських привілеїв [14, с. 12].

У цьому контексті можна констатувати, що найбільш «болісна» проблема суміщення депутатського мандата з приватнопідприємницькою діяльністю виявляється у державах, які стали на шлях демократизації суспільного життя нещодавно. Розглянемо це на прикладі регламентації даної проблеми в законодавстві України. Зокрема, у ч. 2 ст. 78 Конституції України зафіксовані приписи, згідно з якими народні депутати України не можуть займатися підприємницькою діяльністю. У частині четвертій цієї ж статті зафіксовано положення, відповідно до якого у разі виникнення обставин, що порушують вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності, народний депутат України у двадцятиденний строк припиняє таку діяльність або подає особисту заяву про складання повноважень народного депутата України [2, с. 38-39]. Закон України «Про статус народного депутата України», на жаль, не в повній мірі розкриває питання про сумісність депутатської та підприємницької діяльності. Закон (ст. 3) містить тільки правило, згідно з яким народний депутат України не має права «входити до складу керівництва правління чи ради підприємства, установи, організації, що має на меті одержання прибутку» [3]. Відразу постає запитання: в якій мірі конституційні положення і законодавчі норми обмежують можливість народного депутата проводити підприємницьку діяльність?

За логікою українського законодавства очевидний факт, що народний депутат не вправі посідати будь-які посади в органах управління господарюючого суб'єкта, оскільки це оплачувана діяльність. Тому ті народні депутати, які на момент обрання працювали у сфері підприємницької діяльності, повинні відмовитися від управ-

лінських та інших постів у компаніях, фірмах і на інших підприємствах. Проте, за змістом норм законодавства, депутату не забороняється, наприклад, мати акції та отримувати по них дивіденди. Він зберігає своє право участі, яке виражається в паях, акціях та інших передбачених законом формах. Адже право кожного на володіння, користування і розпорядження своєю власністю, а також право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом, гарантується Конституцією України. Ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, воно є непорушним. Але при цьому підприємницька діяльність депутатів, посадових і службових осіб органів державної влади та органів місцевого самоврядування обмежується законом (статті 41 і 42 Конституції України) [2, с. 22 -23]. За логікою речей, що впливають з норм законодавства, народний депутат зобов'язаний передавати частки, що знаходяться в його власності (пакет акцій), у статутному капіталі комерційних організацій, у довічне управління. Але Закон з цього приводу нічого не каже.

Незважаючи на різні погляди, що існують у суспільстві стосовно доцільності поєднання депутатства з підприємництвом, у реальному житті переважає точка зору, згідно з якою заборона зайняття підприємницькою діяльністю є марною, оскільки замість депутата його доходи може отримати, наприклад, його дружина (чоловік). Тому, встановлена в Конституції, Законі України «Про статус народного депутата України», заборона сумісності депутатської діяльності з підприємницькою фактично не реалізується на практиці. Народні депутати легально займаються підприємницькою діяльністю. Як засвідчує статистика офіційної інтернет-сторінки Верховної Ради України, українські олігархи: Р. Ахметов, К. Жеваго, В. Хмельницький, Ю. Бойко, Д. Жванія, Т. Васадзе у період діяльності парламенту поточної каденції не «розродилися» жодним законопроектом. У братів Ключевих на двох аж три законопроекти [15]. Відкрито займаються підприємницькою діяльністю й інші народні депутати, причому поки що ніхто не був позбавлений свого мандата, або в інший спосіб притягнутий до відповідальності через зайняття підприємницькою діяльністю.

Однак, повертаючись до вітчизняних реалій, зауважимо, що на практиці не так просто виявити депутатів-порушників. Володіння народним депутатом статусу недоторканності перешкоджає можливості контролю. Якщо депутат дає платні консультації, займається іншою оплачуваною діяльністю, це дуже важко виявити. Член парламенту може

отримати зароблені гроші і після закінчення депутатських повноважень [15].

Чинне на сьогодні в Україні правило сумісності депутатської діяльності з іншими приватними видами діяльності висвічує й іншу проблему, а саме: ці норми не дозволяють у повній мірі використати талановитих людей для роботи в парламенті. І, навпаки, Верховна Рада недоотримує талановитих депутатів, які мають здібності займатися парламентською діяльністю, але водночас не бажають поривати під час здійснення депутатських повноважень з основним родом занять. Справді, категорична заборона може призвести просто до відмови осіб, які займаються підприємницькою діяльністю від боротьби за порівняно високо оплачуваний депутатський мандат.

Можливий варіант розв'язання цієї проблеми – кардинальна зміна підходу до сумісництва депутатської та підприємницької діяльності шляхом внесення доповнень до Конституції України, Закону України «Про статус народного депутата України» щодо дозволу такого сумісництва. Гадаємо, що офіційний дозвіл народним депутатам України поєднувати депутатську діяльність у «розумних» межах із приватною підприємницькою діяльністю за умов реєстрації особистої зацікавленості в кожному конкретному випадку принесе більше користі у справі боротьби з впливом приватних інтересів на законотворчу діяльність, хоча б з тих міркувань, що такі інтереси будуть Верховній Раді відомі заздалегідь, ніж формальну заборону, яка на практиці не спрацьовує. Більше того, частина народних депутатів усе одно буде займатися, крім парламентської, іншими видами діяльності. Повчальний у цьому плані багаторічний досвід парламентаріїв США. Як пише Н.А. Сахаров: «Засідання в Конгресі США відбуваються не кожний день, але протягом одного року законодавці засідають близько 300 днів. І все ж таки деякі депутати прихитряються поєднувати політичну діяльність із заняттям юридичної практики, інші перебувають у правліннях банків і компаній, очолюють сімейні фірми. Однак це сумісництво має обмежений характер. Для переважної більшості конгресменів їх діяльність є і професія, і покликання» [16, с. 31].

Водночас із цього принципу сумісності парламентського мандата з підприємницькою діяльністю повинні існувати винятки. За аналогією з досвідом зарубіжних країн, однозначно несумісні з парламентською діяльністю належить визнати функції керівників у тих категоріях приватних підприємств, які користуються підтримкою держави або діють під контролем місцевої громади.

Проведений порівняльно-правовий аналіз дозволяє сформулювати такі **висновки**. Теоретично заборона суміщення депутатського мандата з іншими видами діяльності обґрунтовується необхідністю забезпечити на практиці реалізацію принципу розподілу влад, захистити парламентарія від можливого тиску на нього з боку різних органів влади і посадових осіб і в такий спосіб, дозволити йому повністю присвятити себе виконанню своєї функції. У світовій конституційній доктрині існують два підходи до застосування принципу несумісності. В одних державах (наприклад, у Великобританії, Греції, ФРН та інших) установлені мінімальні обмеження на сумісництво депутатських повноважень з будь-якими іншими видами діяльності. Зовсім інший підхід використовується в державах із президентською та змішаною республіканською формами правління (наприклад, у Франції, Португалії, Україні та інших), де правила несумісності посад застосовуються надзвичайно широко.

Дія принципу несумісності розповсюджується і на певні професії та види діяльності приватного характеру. Центральною тут є проблема сумісництва депутатської діяльності з підприємництвом. Сказане стосується й України на наш погляд, розв'язання цієї проблеми в нашій державі вбачається у кардинальній зміні підходу до сумісництва депутатської та підприємницької діяльності шляхом внесення доповнень у законодавство щодо дозволу такого сумісництва. Офіційний дозвіл народним депутатам України поєднувати депутатську діяльність у «розумних» межах із приватною підприємницькою діяльністю за умов реєстрації особистої зацікавленості в кожному конкретному випадку принесе більше користі, хоча би з тих міркувань, що такі інтереси будуть відомі парламенту заздалегідь, ніж наявна заборона, яка на практиці не спрацьовує.

Список літератури

1. Григоренко А. Юридичні колізії принципу несумісності поєднання посад народним депутатом України та міжнародна практика / А. Григоренко // Право України. – 2003. – № 6. – С. 97-100.
2. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України від 28 червня 1996 р. – К.: Україна, 1996. – 54 с.
3. Закон України «Про статус народного депутата України» від 17.11.1992 р. (в ред. Закону від 11.06.2009 р.) / Відомості Верховної Ради. – 2009. – № 38. – Ст. 535.

4. Алейник А. А. Проблемы статуса и профессионализации деятельности депутатов в современный период: дис. ... кандидата юрид. наук: 12.00.02 / Алейник Алла Алексеевна. – М., 1996. – 211 с.
5. Государственное право Германии / [Ахтенберг Н., Бадуря П., Бекенферде Е. В. и др.]; пер. с нем. Ю. П. Урьяса, Л. Д. Юдина, Л. В. Головина, Н. В. Коростелева, А. А. Попова; отв. ред. Б. Н. Топорнин. – Т.1. – М.: РАН, Ин-т государства и права, 1994. – 312 с.
6. Конституция Греции от 11 июля 1975 г. // Конституции государств Европы: в 3 т. / [под ред. Л. А. Окунькова]. – М.: НОРМА, 2001. – Т.1. – С.646–696.
7. Конституция Республики Албания от 21.10.1998 г. // Конституции государств Европы: в 3 т. / [под ред. Л. А. Окунькова]. – М.: НОРМА, 2001. – Т.1. – С. 181–218.
8. Тимошенко И. Г. Правовой статус депутата Палаты общин и члена Палаты лордов парламента Великобритании / И. Г. Тимошенко // Депутат парламента в зарубежных государствах. – М.: Юрид. лит., 1995. – С. 21–34.
9. Авакьян С. А. Это несовместимо / С. А. Авакьян // Российская Федерация. – 1993. – № 2. – С. 7–15.
10. Крутоголов М. А. Парламентское право Франции / М. А. Крутоголов, А. И. Ковлер // Очерки парламентского права (зарубежный опыт); [под ред. Б. Н. Топорнина]. – М.: Ин-т государства и права РАН, 1993. – С. 84–134.
11. Касаткина Н. М. Правовой статус депутата Асамблеи Республики Португалии / Н. М. Касаткина // Депутат парламента в зарубежных государствах. – М.: Юрид. лит., 1995. – С. 59–70.
12. Рішення Конституційного Суду України від 4 липня 2002 р. (справа щодо сумісності посад народного депутата України і члена Кабінету Міністрів України) / Конституційний Суд України: Рішення. Висновки, 2001-2002 рр. у трьох книгах. / відповід. ред. П. Б. Євграфов. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – Кн.3. – С. 340–343.
13. Федеративная Республика Германия: Конституция и законодательные акты / [под ред. Ю. П. Урьяса]. – М.: Прогресс, 1991. – 472 с.
14. Крылова Н. С. Британский парламентаризм / Н. С. Крылова // Очерки парламентского права (зарубежный опыт); [под ред. Б. Н. Топорнина]. – М.: Ин-т государства и права РАН, 1993. – С. 3–51.
15. Кучер В. Депутата закони хвалять / В. Кучер // Львівська газета. – 2008. – 24 липня.
16. Сахаров Н. А. Конгресс США: практика парламентаризма / Н.А. Сахаров // США – экономика, политика, идеология. – 1989. – № 8. – С.31–39.

Стаття надійшла до редколегії 11 березня 2010 року.

Рекомендована до опублікування у "Віснику" членом редколегії А.З.Георгіцою.

О.Д. Чепель

Basic principles of the incompatibility of the mandate of the member of parliament with the other activities: a comparative legal analysis

Summary

A comparative-legal research of the problems of the incompatibility of the mandate of the members of parliament with the other activities in the context of state processes in Ukraine and other countries was revealed in the article on the grounds of achievements of constitutional law and analysis of wide rang of normative-legal acts and appropriate practice of state construction. In particular, the effect of the principle of incompatibility and its distribution to certain professions and activities of a private nature was studied in the article. The solution of this problem in our country is seen in radical changes in approach to pluralism and parliamentary business by making amendments in legislation on the authorization of such pluralism.

О.Д. Чепель

Основные принципы несовместимости мандата члена парламента с другими видами деятельности: сравнительно-правовой анализ

Аннотация

На основе достижений науки конституционного права, анализа широкого круга нормативно-правовых актов и соответствующей практики государственного строительства осуществлено сравнительно-правовое исследование проблем несовместимости мандата депутатов парламента с другими видами деятельности в контексте процессов как Украины, так и других стран. В частности, исследуются действие принципа несовместимости и распространения его на определенные профессии и виды деятельности частного характера, а также решения этой проблемы в нашем государстве видится в кардинальном изменении подхода к совместительству депутатской и предпринимательской деятельности путем внесения дополнений в законодательство о разрешении такого совмещения.